

Kongregasjonen for katolsk utdanning

Vatikanet 2017

Oversatt fra engelsk av Ingvild Røsok
for Oslo katolske bispedømme – skolekontoret

Utdanning til broderlig humanisme

Om å bygge en «sivilisasjon av kjærlighet»

50 år etter *Populorum Progressio*

Innledning

1. For femti år siden henvendte kirken seg til menn og kvinner av god vilje gjennom ensyklikaen *Populorum Progressio* som tok for seg det globale perspektivet ved sosiale spørsmål.¹ Ensyklikaen oppfordret ikke bare til å utvide perspektivene for å kunne favne større deler av menneskeheten, men presenterte også en ny sosialetisk modell. Man mente at arbeidet for fred, rettferdighet og solidaritet må ha en visjon som evner å forstå at sosiale valg har en global horisont. Forutsetningene for denne nye etiske visjonen hadde vokst fram noen få år tidligere, under det annet Vatikankonsil, med formuleringer som understreker alles innbyrdes avhengighet og den skjebnen alle på jorden har til felles.² De påfølgende årene ble verdien av slike prinsipper bekreftet mange ganger. Det moderne mennesket har gjentatte ganger erfart at det som skjer i en del av verden påvirker andre deler, og at ingen *a priori* kan føle seg trygge i en verden der det finnes lidelse eller nød. Når man på den tiden pekte på nødvendigheten av å ta seg av andres behov som om de var ens egne, bør den samme anbefalingen i dag få første prioritet på samfunnets politiske dagsorden.³
2. Slik sett kan ensyklikaen *Populorum Progressio* være politisk førende for kirkens oppdrag i globaliseringens tidsalder.⁴ Visdommen som springer ut fra dens lære er fortsatt retningsgivende for dem som ønsker å utvikle et samfunn tuftet på «global humanisme».⁵ Basert på prinsippet om subsidiaritet bygger den «gjennomførbare sosiale integrasjonsmodeller» som oppstår i et fruktbart møte mellom «individer» og «grupper».⁶ Denne integrasjonen uttrykker målene om en «kirke som går videre», som «bygger broer og, om nødvendig, er villig til å fornedre seg selv ... og stå sammen med mennesker på hvert

¹ Paul VI, ensyklika *Populorum Progressio* (26.10.67), 3.

² Annet Vatikankonsil, pastoral konstitusjon *Gaudium et Spes: kirken i verden av i dag* (28.10.65), 4–5.

³ Det pavelige råd for rettferdighet og fred, *Compendium of the Social Doctrine of the Church* (2004), 167.

⁴ *Populorum Progressio* betydning for sosiallæren har blant annet av denne grunn ofte blitt sammenlignet med *Rerum Novarum* av Leo XIII: jf. Johannes Paul II, ensyklikaen *Sollicitudo Rei Socialis* (30.12.87), 2–3; Benedict XVI, ensyklikaen *Caritas in Veritate*, 8 (på norsk: *Kjærlighet i sannhet*, overs. Vidar André Eide, St. Olav forlag 2010).

⁵ *Populorum Progressio*, n. 42.

⁶ Jf. pave Frans: *Tale til deltakere på konferanse arrangert av Dicastery for Promoting Human Development, i anledning 50-års jubileet for ensyklikaen Populorum Progressio*, 04.04.17.

skritt langs veien, uansett hvor vanskelig eller lang den måtte bli»⁷. Hva denne formen for humanisme består i, må erfares og bevitnes, formuleres og formidles⁸ i en verden som preges av store kulturelle forskjeller med høyst ulike vyer om godhet og om livet, og der mange tros- og livssyn lever side om side. For å kunne virkeliggjøre denne prosessen må vi – som pave Frans sier i ensyklikaen *Laudato Si'* – «innse at visse holdninger faktisk påvirker atferden vår. Hvis vi ikke streber etter å finne nye måter å tenke om mennesker, livet, samfunnet og vårt forhold til naturen på, vil vår innsats innen utdanning være utilstrekkelig og ha liten effekt.»⁹ Dette dokumentet fra kongregasjonen for katolsk utdanning forsøker å beskrive de viktigste elementene ved en utdanning til broderlig humanisme.

1. Dagens situasjon

3. Dagens mangefasetterte og stadig skiftende samfunn er rammet av en mengde ulike kriser, innen blant annet økonomi og arbeidsliv, natur og miljø, demografi- og migrasjon. Politiske kriser omfatter også deltakerdemokratiene. Disse krisene utløser fenomener av dramatisk karakter, noe vi daglig er vitne til. Freden er under konstant trussel, og foruten kriger som utkjempes av ordinære styrker, skaper internasjonal terrorisme en utbredt utrygghet som fører til gjensidig mistillit og følelser av hat. Dette fremmer utviklingen av populistiske og demagogiske holdninger som igjen forsterker problemene og øker konfliktene mellom ulike kulturer. Kriger, konflikter og terrorisme er noen ganger årsak til og noen ganger resultatet av økonomisk ulikhet og en urettferdig fordeling av skapelsens goder.
4. Fattigdom, arbeidsløshet og utnyttelse er en følge av disse ulikhetene. Statistikk fra internasjonale organisasjoner tegner et bilde av hvilken humanitær nødsituasjon vi står overfor. Dette vil også påvirke framtiden, målt etter den virkningen underutvikling og migrasjon har på unge mennesker. Velutviklede samfunn går heller ikke fri for disse farene, siden marginalisering og ekskludering har økt også der.¹⁰ Det er også vel verdt å nevne det komplekse migrasjonsfenomenet som virker inn på hele vår verden. Det fører til både kulturmøter og kulturkonflikter, både broderlig gjestfrihet og intolerant, trangsynt populisme. Vi står overfor en prosess som med rette er beskrevet som en epokegjørende forandring.¹¹ Den peker på en humanisme i forfall, ofte med utgangspunkt i likegyldighetens paradigme.

⁷ Pave Frans, Apostolisk formaning *Evangelii Gaudium* (24.11.2013), 24.

⁸ «Kjærlighet i sannhet – caritas in veritate – er en stor utfordring for kirken i en verden som er gjenstand for en stadig mer omfattende globalisering. Vår tids trussel er at den faktiske gjensidige avhengigheten som finnes mellom folk og nasjoner, ikke representerer et etisk samspill mellom samvittighet og forstand hos partene, hvor helhetlig menneskelig utvikling kunne fremstå som resultat.» Benedict XVI, ensyklikaen *Caritas in Veritate* (29.9.09), 9 (*Kjærlighet i sannhet*, St. Olav forlag 2010).

⁹ Jf. pave Frans, ensyklikaen *Laudato Si'*, om omsorg for hjemmet (på norsk: *Laudato Si' – Lovet være du*, St. Olav forlag 2015).

¹⁰ Jf. UNICEF, *Rapporto sulla condizione dell'infanzia nel mondo 2016*, Unicef, Firenze 2016; UNICEF, *Figli della recessione. L'impatto della crisi economica sul benessere dei bambini nei paesi ricchi*, Unicef-Office of Research Innocenti, Firenze 2014.

¹¹ Jf. International Organization for Migration, *World Migration Report 2015 – Migrants and Cities: New Partnerships to Manage Mobility*, IOM, Geneva 2015.

5. Denne listen med problemer kunne vært enda lengre, men vi må ikke glemme det oppløftende i at dagens samfunn også har mange muligheter. Globaliseringen av relasjoner er også globalisering av solidaritet. Dette har vi sett mange eksempler på under de store humanitære tragediene forårsaket av krig eller naturkatastrofer: Solidaritet, så vel som initiativ til innsamlinger og annen støtte, har engasjert mennesker fra alle verdens hjørner. De siste årene har vi også sett mange sosiale initiativ, bevegelser og foreninger etablert for å fremme en mer likeverdig globalisering ved å sette nødstilte menneskers behov på dagsorden. Mange av disse initiativene kommer fra og støttes av mennesker i rike land som kunne ha nytt fordelene av ulikhetene, men som ofte med stor iver og sjenerøsitet velger å sloss for prinsippet om sosial rettferdighet i stedet.
6. Det er ironisk at det moderne mennesket har evnet å nå viktige mål når det gjelder kunnskap om naturkrefter, vitenskap og teknologi, men samtidig mangler forståelse for hvordan man kan leve sammen på en måte som gjør at alle får et akseptabelt og verdig liv. Kanskje det vi så langt har manglet, er en felles utvikling av menneskers muligheter gjennom en utdanningsplan som kan promotere gode grunner for samarbeid i en forenet verden. Det sosiale spørsmål er ifølge Benedict XVI nå et antropologisk spørsmål¹² som også involverer en utdanningsdel som ikke lenger kan utsettes. Det kreves derfor «nyorientering i vår måte å tenke på for bedre å kunne forstå hva det vil si å være én familie. Interaksjon mellom folkene på jorden utfordrer oss til å ta fatt på denne nyorienteringen, så integrasjon blir et tegn på solidaritet heller enn marginalisering.»¹³

2. En humanisering av utdanningen

7. Som *Populorum Progressio*¹⁴ påpekte for femti år siden, har kirken, «som en ekspert på menneskeheten», både oppdraget og erfaringen med å utarbeide et utdanningsprogram tilpasset aktuelle utfordringer. Kirkens visjon for utdanning er å bidra til å virkeliggjøre alle menneskers høyeste mål. Disse målene ble beskrevet i konsilets erklæring *Gravissimum educationis* (*Den kristne oppdragelse*): en harmonisk utvikling av fysiske, moralske, og intellektuelle evner, med mål om personlig ansvarsbevissthet, en streben etter sann frihet og en positiv og klok seksualundervisning.¹⁵ Innenfor et slikt perspektiv, ble det klart at utdanningen skal tjene en ny form for humanisme, der ethvert menneske i samfunnet med ord og handling er villig til å gjøre en innsats for alles vel.¹⁶
8. Forpliktelsene som ble framlagt i *Gravissimum educationis* er fortsatt relevante. Selv om de antropologiske begrepene som er fundert i materialisme, idealisme, individualisme og kollektivismen begynner å miste grepet, har de fortsatt en viss kulturell innflytelse. Her blir utdanning ofte forstått som en individuell danning til å bli en samfunnsborger, der ulike ideologiske strømninger samhandler og konkurrerer om et kulturelt hegemoni. I denne konteksten blir dannelsesprosessen også en respons til andre krav: bekreftelse av

¹² Benedict XVI, ensykliken *Kjærlighet i sannhet*, 75.

¹³ *Ibid.*, 53.

¹⁴ *Populorum Progressio*, 13; Jf. Paul VI, *Speech to the United Nations Organization*, 04.10.65.

¹⁵ Jf. Annet vatikanskonsil, erklæringen *Gravissimum Educationis*/ *Om kristen oppdragelse*, (28.10.65), 1 B.

¹⁶ *Ibid.*, 1.

forbrukskulturen, konflikt-ideologi, relativistiske holdninger, osv. Man trenger derfor å «menneskeliggjøre» utdanningen, det vil si, gjøre den til en prosess som hjelper hver enkelt til å utvikle sine egne grunnfestede holdninger og sitt kall for å kunne bidra til fellesskapets beste. En «humanisering av utdanningen»¹⁷ betyr å sette mennesket i sentrum for utdanningen, i rammen av de relasjonene som utgjør et gjensidig, levende fellesskap, knyttet til hverandre gjennom en felles skjebne. Dette er broderlig humanisme.

9. En humanisering av utdanningen betyr også å innse at vi trenger å tenke nytt rundt generasjonenes roller i dannelsingsprosessen. Kirken har alltid slått fast at «en solid oppfostring i familien er humanismens ryggrad», og dette er utgangspunktet for hvordan en utdanning som tjener samfunnet kan utfoldes, basert på gjensidig tillit og felles plikter. Skoler og akademiske institusjoner som ønsker å sette mennesket i sentrum for sitt oppdrag, må derfor respektere at familien er den første naturlige samfunnsenheten og stille opp for den, i samsvar med en rett forståelse av subsidiaritet.
10. En utdanning med mennesket i sentrum sørger derfor ikke bare for et utdanningstilbud, men vil også ha fokus på overordnede resultater med tanke på deltakernes personlige, moralske og sosiale ferdigheter. Den ber ikke bare læreren om å undervise og studentene om å lære, men maner alle til å leve, studere og handle i tråd med broderlig humanisme. Den ønsker ikke å skape uenighet og splittelse, men tilbyr i stedet møteplasser og diskusjonsarenaer for å skape gode utdanningsprosjekter. Samtidig er det en utdanning som er åpen og sunn, som sørger for inkludering og fremmer styrken og mangfoldet ved den enkeltes talenter og gjør klasserommet til en sosial læringsarena som fører til økt solidaritet, deling og fellesskap.¹⁸

3. Dialogkultur

11. Gjennom kallet til solidaritet blir vi i det 21. århundret stilt overfor utfordringene ved å leve i et multikulturelt samfunn av mennesker med ulike tradisjoner, kulturer, religion og livssyn. De store forskjellene fører ofte til misforståelser og konflikter. Under slike omstendigheter blir de religiøse strukturene ofte ansett for ensartede og kompromissløse, uten evne til å lede menneskene i retning av et globalt samfunn. Men Den katolske kirke «forkaster intet av det som er sant og hellig i disse religioner», og det er dens oppgave «å forkynne Kristi kors som tegnet på Guds universelle kjærlighet og kilden til all nåde».¹⁹ Kirken er dessuten klar på at slike problemer ofte er resultatet av manglende opplæring til broderlig humanisme fundert på utviklingen av en dialogkultur.
12. En dialogkultur innebærer ikke bare å utveksle synspunkter eller å bli kjent med hverandre for å begrense fremmedgjøringen i møtet mellom mennesker fra forskjellige kulturer. Sann dialog foregår i rammen av etiske retningslinjer, med vilje til å forme holdninger, så vel som sosiale mål. De etiske retningslinjene for dialog er frihet og likhet: de som deltar i dialogen må være fri for personlige agendaer og være villig til å anerkjenne alle andre deltakers

¹⁷ Pave Frans, *Address to the Plenary Session of the Congregation for Catholic Education*, 09.02.17.

¹⁸ Pave Frans, [Address to the attendants of the Global Congress "Educating today and tomorrow. A renewing passion" promoted by the Congregation for Catholic Education, Rome](#), 21.11.15.

¹⁹ Annet vatikankonsil, *Erklæringen om Kirkens holdning til de ikke-kristne religioner*, [Nostra Aetate](#), (28.10.65), 2,4.

verdighet. Disse holdningene understøttes av ens egne stabile, spesifikke verdsett. Resultatet er en generell intensjon om at ord og handlinger skal gå hånd i hånd, med andre ord, at de etiske prinsippene vi står for (f.eks. fred, rettferdighet, respekt, demokrati osv.) knyttes til konkrete sosiale beslutninger. Dette er «dialogens grunnstruktur» som ifølge Pave Frans gjør det mulig «å bygge broer og ... finne svar på vår tids utfordringer».²⁰

13. Religionen kan derfor fremme, mer enn å hindre, et godt samkvem i et samfunn preget av etisk og religiøs pluralisme. Med utgangspunkt i deres positive verdier, som kjærlighet, håp og frelse, og innenfor en virkningsfull og konsistent relasjonell kontekst, kan religioner på en betydelig måte bidra til å oppnå sosiale mål om fred og rettferdighet. Sett fra et slikt perspektiv støtter dialogkulturen opp om en proaktiv modell for samfunnsrelasjoner. I stedet for å begrense religiøsitet til den enkeltes private sfære, snur den det relasjonelle begrepet på hodet og anmoder de troende om å fremme sine positive etiske verdier i det offentlige rom.
14. En utdanning i broderlig humanisme bærer det viktige ansvaret å skulle gi mennesker en dannelse preget av god dialogkultur. Den interkulturelle dimensjonen erfares dessuten ofte i klasserommet, helt fra grunnskolen til universitetet, så det er der kulturdialogen må begynne. Et menneske som formes til dialogkultur, lever, tenker og handler innenfor rammevilkår og verdier som understøttes av relasjonelle prinsipper (spontanitet, frihet, likhet, konsistens, fred og allemannsgode). Disse verdiene og rammene blir på en god og avgjørende måte viktige komponenter i utdannings- og opplæringsplanene til de institusjoner og virksomheter som fostrer broderlig humanisme.²¹
15. Utdanningens natur består nettopp i å være i stand til å legge grunnlaget for en fredelig dialog og skape møter mellom forskjellighetene, med et primært mål om å skape en bedre verden. Det er først og fremst en utdanningsprosess der jakten på en fredelig og berikende sameksistens er forankret i en bredere forståelse av mennesket selv – av hans eller hennes psykologiske, kulturelle og åndelige aspekter – fri fra enhver form for egoisme og etnosentrisme, og snarere i samsvar med en oppfatning av en helhetlig og transendent utvikling av både mennesket og samfunnet.²²

4. Globalisert håp

16. “Utvikling er det fredens nye navn», heter det avslutningsvis i *Populorum Progressio*.²³ Den uttalelsen ble bekreftet i tiårene som fulgte, blant annet ved å klargjøre hvordan man ut fra et økonomisk, sosialt og miljømessig ståsted kan gå videre med en bærekraftig utvikling. Utvikling og framgang er imidlertid bare prosessbeskrivelser og sier ikke mye om den sosial-historiske utviklingens endelige mål. Den katolske kirke nører ikke opp under myten om at

²⁰ Pave Frans, [Address to the Plenary Session of the Congregation for Catholic Education](#), 09.02.17.

²¹ Annet vatikankonsil, *Erklæringen om Kirkens holdning til de ikke-kristne religioner*, [Nostra Aetate](#), (28.10.65), 2,4.

²² Pave Frans, [Address to the Plenary Session of the Congregation for Catholic Education](#), 09.02.17.

²³ Jf. Kongregasjon for katolsk utdanning, *Educating to Intercultural Dialogue in Catholic Schools. Living in Harmony for a Civilization of Love*, Vatikanet 2013, 45.

fornuft og frihet alltid henger sammen med framskritt, men knytter i stedet framskritt til den kristne troens bekjennelse på frelsen. Dette er ikke en ubestemmelig og framtidig utopi, men er allerede en «reell substans», forstått som «alt vi håpet på: et sant liv, er allerede tilstede inni oss.»²⁴

17. Gjennom håpet om frelse må vi derfor være levende vitner om dette. Hvordan kan budskapet om frelse i Jesus Kristus spres i en globalisert verden? «Mennesket reddes ikke av vitenskapen, men av kjærlighet. Den kristne barmhjertighetstanken er i seg selv universell og inkluderende. Dersom nestekjærlighet får prege sinnet, vil den være menneskets ledsager i dets søken etter skapelsens mening og sannhet. En utdanning i broderlig humanisme må altså begynne med vissheten om at håpets budskap i Jesus Kristus er sant. Dernest er det opp til utdanningen å tilby dette håpet til verdens mennesker, i form av et budskap gjenspeilet både i fornuft og i handling.

18. Å spre håpets budskap er den broderlige humanismens særskilte oppdrag. Oppdraget realiseres ved at pedagogiske institusjoner skaper relasjoner som bygger på kristen nestekjærlighet og grupperinger fundert på solidaritet, der allemannsgodet knyttes moralsk til det som er best for hver enkelt, og der kunnskapen omdannes til en full realisering av den enkelte og hans eller hennes tilhørighet til fellesskapet. En kristen utdanning er den rette til å utføre denne viktige oppgaven, for den «føder fram, den skaper vekst, den er en del av kraften som skaper liv. Og livets opphav er håpets største kilde.»²⁵

19. Å globalisere håpet betyr også å støtte opp under globaliseringens håp. På den ene siden har globaliseringen mangedoblet mulighetene for vekst og åpnet opp for nye sosiale relasjoner og nye muligheter. På den annen side har den, foruten enkelte fordeler, skapt urettferdighet og utnyttelse, og har på en pervers måte brutalt ekskludert en del mennesker fra velstandsflyten. En globalisering uten visjon eller håp, det vil si uten et budskap som både er informativt og levende, er dømt til å ende med konflikter og skape nød og elendighet.

5. Sann inkludering

20. Utdanningsprogrammer rettet mot broderlig humanisme må ha noen konkrete, grunnleggende mål for å kunne lykkes med sine oppdrag. For det første er hovedmålsettingen at alle skal kjenne seg personlig engasjerte i arbeidet med å skape en broderlig humanisme. Verktøyene som tas i bruk skal oppmuntre til pluralisme og skape en dialog med tanke på å utforske etiske temaer og retningslinjer. En utdanning i broderlig humanisme må sikre at lærdom betyr å bli gjort oppmerksom på at enhver person opptrer innenfor et etisk univers. Det er spesielt viktig at en rett forståelse av et etisk univers åpner

²⁴ [Populorum Progressio](#), 87.

²⁵ *Ibid.*, 26.

opp og stadig utvider horisonten for hva som er til felles gode, for på den måten å kunne omslutte hele den menneskelige familien.

21. Denne inkluderende prosessen strekker seg utover kategorien her og nå. Intellektuell og teknologisk framgang har de siste årene vist at de valgene vi gjør nå, har betydning for framtidige menneskers livsstil og endog deres eksistens. «Begrepet om det felles gode involverer også framtidige generasjoner».²⁶ Dagens mennesker burde faktisk opptre broderlig med sine medmennesker uansett hvor de befinner seg, men også med jordens framtidige innbyggere. «Problemet er at vi ennå ikke har en kultur å møte denne krisen med. Vi mangler et lederskap som er i stand til å peke ut en ny vei og møte dagens behov på en måte som inkluderer alle og som ikke er til skade for kommende generasjoner.»²⁷ Utdanningen i broderlig humanisme har derfor som en konkret oppgave å bidra til å bygge en slik kultur basert på en etikk på tvers av generasjonene.²⁸
22. Dette innebærer en utvidet forståelse av utdanningens tradisjonelle handlingsrom. Hvis skolen fram til nå har vært den institusjonen som har ansvar for og former framtidens mennesker, og hvis dagens utdanningsinstitusjoner gjennom broderlig humanisme kan få mennesker til å ta ansvarlige valg, er menneskehetens framtid ivaretatt. Dette gjelder i enda større grad for akademisk utdanning, for det er her man utrustes til å ta avgjørende valg for å skape balanse mellom mennesker, i naturen, for miljøet osv.²⁹ De temaene som utvikles gjennom emner på universitetsnivå bør derfor ha ett nøkkeltierium i kvalitetsvurderingen: bærekraft med tanke på framtidige generasjoners behov.
23. Skal man ta inkludering på alvor, må man ta dette enda ett skritt videre ved å arbeide for en solidarisk holdning også overfor de som var før oss. Dessverre har konsolideringen av det teknokratiske paradigmet til en viss grad underminert den historiske, intellektuelle og humanistiske kunnskapen og dens litterære og kunstneriske arv. Men et korrekt syn på historien kan, sammen med våre forfedres evne og vilje til å møte og overvinne vanskeligheter, være til inspirasjon og hjelp i møte med dagens komplekse virkelighet. Samfunn, folk og nasjoner er et resultat av historien, og gjennom de ulike kapitlene i historien avsløres en identitet i stadig forandring. For å kunne se den fruktbare sammenhengen mellom et samfunns historiske utvikling og dets oppdrag med å arbeide for et felles gode og fremme broderlig humanisme, må den historiske bevisstheten formes. Det gjøres ved å basere seg på den uoppløselige enheten som binder forfedre, nålevende og etterkommere sammen i en anerkjennelse av deres slektskap som barn av den samme Far, forbundet i en universell solidaritet.³⁰

²⁶ Pave Frans, [Address to the Plenary Session of the Congregation for Catholic Education](#), 09.02.17.

²⁷ Pave Frans, ensyklikaen [Laudato si'](#), om omsorgen for vårt felles hjem (18.06.15), 159.

²⁸ *Ibid.*, 53.

²⁹ Jf. Johannes Paul II, [Apostolic Constitution Ex Corde Ecclesiae](#) (15.08.90), 34.

³⁰ [Populorum Progressio](#), 17.

6. Nettverkssamarbeid

24. På samme måte som ensyklikaen *Populorum Progression* anbefalte å utarbeide «samordnede programmer»³¹, er det også i dag et åpenbart behov for at utdannings- og forskningsinitiativ samordnes med målene om broderlig humanisme, i en anerkjennelse av at «de ikke kan være fragmenterte og isolerte, langt mindre stå imot hverandre som følge av prestisje eller makt.»³² Å etablere samarbeidsnettverk, betyr fra et utdannings-, didaktisk og akademisk perspektiv å legge til rette for en inkluderende dynamikk og alltid søke nye muligheter til å integrere forskjellige mennesker i undervisnings- og læringsarenaer, særlig dem som synes det er vanskelig å finne et utdanningsprogram som svarer til deres behov. Tatt i betraktning at det fortsatt er mangel på utdanningstilbud i verden, og at mange ikke kan få hjelp fra skoleinstitusjoner, må opplæring i broderlig humanisme først og fremst bestå i selvsosialisering gjennom organiserte nettverksgrupper.
25. Opplæring i broderlig humanisme skjer gjennom å utvikle nettverksgrupper innenfor utdanningens mange arenaer, særlig innen akademisk utdanning. Da er det først av alt nødvendig å ha lærere med en sunn og fornuftig tilnærming til samarbeid. Det er spesielt viktig at lærerstaben går sammen om å forberede utdanningsprogrammene, og at det legges til rette for studentenes samarbeid ved valg av metode og undervisningsform. Lærere og elever er som levende celler av den broderlige humanismen, forenet ved en felles utdanningspakt og en etikk på tvers av generasjonene, så solidariteten dem imellom må derfor være stadig mer inkluderende, mangfoldig og demokratisk.
26. Universitetet burde være den viktigste grobunnen for samarbeid innen akademisk forskning. Med broderlig humanisme som rammeverk bør det etableres felles forskningsprosjekter innen alle fagfelt med resultater som kan bekreftes av akademisk objektivitet gjennom bruk av egnet logikk, metode og teknikker, men også gjennom forskernes egne solidaritetserfaringer. Dette handler om å oppmuntre lærere, unge forskere og studenter til å danne integrerte forskningsgrupper, noe som også betinger et internasjonalt samarbeid mellom akademiske institusjoner. Det bør etableres nettverksgrupper for samarbeid mellom akademiske fag og andre fag, for eksempel med yrkesfag, kunst, handel, næringsliv og alle de organisasjoner i samfunnet der man trenger å fremme broderlig humanisme.
27. Utdanningens vidtrekkende oppgave innebærer også å overvinne fallgruvene ved kulturelle standardiseringsprosesser som fører til skadelig homogenisering og forbruksmanipulering. Etableringen av nettverksgrupper, i rammen av utdanning i broderlig humanisme, kan bidra positivt fordi den tilbyr både desentralisering og spesialisering. Sett i lys av utdanningens subsidiaritet både på nasjonalt og internasjonalt nivå, er det avgjørende at ansvar og erfaring deles for å unngå risiko og sørge for en optimalisering av ressurser. På den måten etablerer man ikke bare forskningsnettverk, men også omsorgsnettverk, der mennesker kan hjelpe

³¹ *Ibid.*, 50.

³² *Ibid.*

hverandre og dele det de finner, «utveksle lærere for en viss periode og utvikle slike initiativ som styrker samarbeidet.»³³

7. Utblikk

28. Oppdragelse, skole- og universitetsutdanning har alltid vært i sentrum for den katolske kirkens bidrag til det offentlige liv. Kirken har kjempet for frihet og utdanning når man i sekulære og sekulariserte samfunn har innskrenket mulighetene for at religiøse verdier skal prege oppveksten. Gjennom utdanningsinstitusjoner har kirken fortsatt med å støtte opp under prinsippene og verdiene ved offentlig sameksistens selv når moderne samfunn, villedet av vitenskapelige og teknologiske framskritt (så vel som av lover og kultur), mente at den katolske kulturtradisjonen var meningsløs. I dag, som alltid, har Den katolske kirke, med sin sannhetsarv og sine verdier, et ansvar for å bidra til å utvikle broderlig humanisme i en verden som er rede til å fullføre det som ble forutsett i ensykliken *Populorum Progressio*.
29. For å gi «sjel» til vår stadig omskiftende og globale verden, gir Kongregasjonen for katolsk utdanning en ny giv til prioriteringen med å bygge opp en «sivilisasjon av kjærlighet»³⁴, og oppfordrer alle som gjennom sitt yrke og kall er engasjert i utdanningsprosesser, uansett nivå, til å leve ut sin erfaring med hengivenhet og visdom, i tråd med de ovennevnte prinsipper og verdier. Dette dikasteriet («departementet») – i tråd med Verdenskongressen «*Educating today and tomorrow. A renewing passion*» (Rome-Castel Gandolfo, 18–21. november, 2015) – ønsker derfor å løfte fram de refleksjonene og utfordringene som blir beskrevet av lærere, elever og foreldre, så vel som av lokale kirkers representanter, religiøse kongregasjoner og foreninger som er engasjert innenfor utdanningens brede felt.
30. Vi presenterer disse retningslinjene til alle som har som sin daglige oppgave å fornye kirkens utdanningsoppdrag på de ulike kontinentene. Vårt mål er også å gi et nyttig verktøy for å engasjere seg i en konstruktiv dialog med det sivile samfunnet og med internasjonale organisasjoner. Videre har pave Frans lansert stiftelsen «*Gravissimum educationis*»³⁵ som har til hensikt å finne fram til «vitenskapelige og kulturelle mål som er ment å fremme katolsk utdanning i verden.»³⁶
31. Konklusjonen er at temaene og horisontene som trengs å utforskes – med utgangspunkt i kulturdialog, globalisert håp, inkludering og samarbeidsnettverk – vil gi stimulans til både utdanningserfaring og læring, så vel som til studier og forskning. Det vil derfor være nødvendig å gjøre disse erfaringene og forskningsresultatene kjent slik at alle som er involvert i å fremme broderlig humanisme kan se sine egne erfaringer i lys av den helhetlige prosessen det er å skulle skape en verden fundert på kristne solidaritetsverdier.

Roma, 1. påskedag, 16. april, 2017

³³ Annet vatikankonsil, erklæringen om kristen oppdragelse, [Gravissimum educationis](#), 12.

³⁴ Uttrykket “en sivilisasjon av kjærlighet” ble første gang brukt av pave Paul VI 17. mai 1970, i hans tale 1. pinsedag (*Magisterial writings*, VIII/1970, 506) og gjentatt flere ganger under hans pontifikat.

³⁵ Pave Frans, [Chirograph of his Holiness for the Establishment of the “Gravissimum Educationis” Foundation](#) (28.10.15).

³⁶ *Ibid.*